

TRIBUNA

REDACTIA

nr. 20, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:

pe un an ..... 20 cor.

pe 6 an ..... 10 cor.

pe 12 an ..... 5 cor.

pe o lună ..... 2 cor.

Nr. de Duminică pe an 4 cor.

pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

nr. 20, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:

pe linie și garsonă: prima dată 10
litre; a doua oară 15 bani; a treia
oară 5 b. de fiecare publicare.

Abonamentele, cărți și inserții
se pot primi în Arad.

Telefon pentru oraș și comitate

Scrisori neîncetate nu se pot primi

Anul VIII.

NUMĂR de DUMINECĂ

Nr. 40.

Noi și Sașii.

Cu prilegiul tinerii în Timișoara a marșului adunării generale a singurei noastre Asociațiune care îmbrățișează la sînul ei pe toți Românii iubitori de carte, «Sieben. d. Tageblatt» din Sibiu a scris un însemnat articol despre cultura noastră națională.

Intre altele a zis:

«Asemnarea (Asociațiunii române și celorlalte reuniuni române) cu ceea-ce concetățenii nostri maghiari numesc «reuniuni de cultură», nu iese în favorul celor din urmă. Aici o companie dușmană, plănuită cu sgomot înfricoșat, dar aproape în totdeauna fără de succes pe teritoriul naționalităților «străine», colo, la Români muncă energetică pentru întărirea și adâncirea propriei naționalități și numai aceasta, *îără de nici o poftă de cucerire.*

«De aceea nu poate fi îndoială, pe care parte sunt simpatiile noastre (ale Sașilor). Ele înclină spre nisuițele de cultură române, fiind-că aceste înseamnă muncă cinstită și de aceea dobândesc respectul nostru, deși *nouă Sașilor ne sunt periculoase.* Pe partea «Reuniunilor de cultură» maghiare e ațitarea, care e repudietoare, deși ea este nepericuloasă sau cel puțin nu ne poate cauza nouă Sașilor o daună durabilă.

«Periculoase sunt, zicem, pentru noi (Sașii), nisuițele de cultură române, pentru-că ele micșorează distanța mai mare și mai înaintată ce a existat între noi Sașii și concetățenii nostri români, pe când totodată disproporțiunea numărului poporului devine tot mai nefavorabilă.

Recunoaște deci, ziarul sășesc din Sibiu, că Reuniunile noastre culturale n'au și nu urmăresc altă țintă decât să împrăstie printre Români, și numai printre Români, învățătura de carte. Să atragem la noi, fie prin viclesug și vorbe ademenitoare, fie cu sila, alte neamuri, nu i-a venit în minte nici unul Român. Ne mulțumim dacă putem să îndreptăm cât de cât starea noastră: *a cuceri nu intenționăm.*

Pe când în această vreme ce urmăresc asociările de felul acesta ale Ungurilor?... O spune ziarul sășesc: se aruncă asupra neamurilor celorlalte, căutând cu toate mijloacele să le atragă la sînul lor, ca astfel să slăbească în noi cunoștința de *carte românească*, să ne obișnuim să privim de bună numai curtea ungurească și — cu vremea — să deștepte în noi dorința de a ne face Unguri....

Eată de ce ziarul sășesc se simte îndemnat a spune că pentru adunările culturale (?) ungurești Sașii nu pot avea dragoste, pe când pe cele românești le privesc cu ochi

buni, deși — adăogă — aceste sunt primejdioase pentru Sași.

Pentru dragoste — mulțumim; în ce privește însă primejdia ce ar isvorî pentru Sași din adunările noastre culturale, să ne dea voie colegii sași dela Sibiu a face unele observațiuni.

Este adevărat, că în Ardeal Românii sporesc în măsură mai mare decât Sașii. Aceasta nu poate fi socotit însă ca un păcat *al nostru*. Dimpotrivă: noi am dori să sporească și Sașii, și încă în așa măsură, ca Ungurii din Ardeal să nu-i copleșească nicăiri. O spunem asta cu inimă curată. Eată de ce: sute de ani am trăit alături de Sași, învățând tot bine dela ei, și nu ne putem plînge nici azi că fie la sate, fie la orașe, ei ar urmări gândul să ne desbrace de ceea-ce este în noi românesc: limba, legea și obiceiurile! Pe când kulturegyletul, o știm și noi și o știu și Sașii, nu urmărește alta de cât să ne facă Unguri și pe noi și pe Sași....

E drept că la sate Românii sporindu-se, cuceresc loc. Asta se face în chip firesc. Nicăiri Românii nu s'au ridicat cu puterea împotriva Sașilor, nici nu este stăpânire română care să-și fi pus ca țintă nimicire Sașilor, pe când cerceteze Sașii ce le face stăpânirea maghiară și ce urmăresc reuniunile de cultură ungurești?!... Nu chiar acum episcopatul sășesc se plînge amar că stăpânirea ungurească voește să le răpească

LACREMI FERBINȚI.

(Pentru frații din Basarabia).

Cât plîns este pe sub soare,
Nu e plîns ca 'n Chișinău:
Plîng neveste iubitoare,
Plîng flăcăi ajunși în floare,
Plîng și mamele din greu!

Căci poruncă aspră dat-a
Impăratul muscălesc,
De plecare; și plecat-a
La războiu, întregă ceata
Din poporul românesc!

Și se duc ca și o turmă
Și prin ploaie și prin vînt;
Sînt, că viața li-se curmă.
Ei prevăd că-1 cel din urmă
Pas, făcut pe-acel pămînt!

Dumnezeu grijă le poarte
Cum în pace și 'n război;
Înainte li-e scris: *moarte*
Îndărăt *aceiași* soarte:
Çnuta este înapoi!

Soarele în ceruri plînge
Îngrozit stă pe sub nor;
Viața par'că ni-se stînge,

Cînd șiroaiele de sânge,
Curg din nobilul popor!

Plînge, româtime toată,
Dela Nistru și Carpați:
După țeara sfîșiată,
După oastea decimată,
După cei nemîngăiați!

Plîngeți toți cu întristare:
Plînge Nistre, plînge Prut;
Plînge tu albastră mare,
Plîngeți toți cu 'nduioșare,
După frații ce-ați pierdut!

Iosif Stanca.

Psichologia revoluțiunilor.

Conferență ținută în 16/29 Aug. la adun. gen. a Inv. gr-
or. din dreapta Marșului.

Onorată adunare generală!

Superb de ori-ce mișcare culturală română, ambițios de a putea lua parte în toate acțiunile provenite din înaltul motiv de a promova interesele sârmanului nostru popor, și dornic, de a vedea realizat idealul de care palpa inima părinților nostri; ridicarea nivelului intelectual-moral al poporului român și prin trînsul ridicarea stării bune a bisericii școalei și țării noastre: în acest moment solemn Vă salut cu o bucurie

vie conmiitonii mei noi și vă fac o sîrbătorească făgăduință, că din toate puterile mele voi lucra pentru sprijinirea tuturor intereselor acestei reuniuni ca prin muncă deamă cu demnitate să pot sta alături de ostașii intelectuali ai neamului românesc. Și acum, când pentru prima oară debutez naintea D-Voastre, simțindu-mă fericit în cercul D-voastră, primiți-mă, Vă rog, cu cea dragoste cu care mă apropii și eu de D-voastră.

Prin lucrarea mea de față voi să vă arăt cauzele, fazele și în urmă momentul de exploziune a acelor teribile mișcări, cari în istoria omenimei sunt cunoscute sub numele de *revoluțiuni*.

Revoluțiuni au fost și vor fi multe, dar au toate altă înfășurare, alte motive, dar tot același scop toate: perfecționarea, fericirea omenimei.

Dintre revoluțiuni cele mai interesante, cele mai instructive sunt cele sociale, cum a fost revoluțiunea franceză, sau cea a fraților Grahi.

Cu ocaziunea aceasta și eu vreau să mă ocup cu psihologia acestor revoluțiuni sociale. Notez încă, cumcă în măsură mai mică sau mai mare — de regulă apar de-o-dată mai toate felurile de revoluțiuni, provocându-se și sprijinindu-se una pe alta.

Dar mă veți întreba, să vă spun în fine, ce este revoluțiunea? *Este tendința de a realiza și cu forța ideile, cari par a asigura bunăstarea, fericirea omenimei.* Astfel prin scopul ei — în fond este cea mai nobilă pornire, prin mijloacele ei însă, pe cum vom vedea, este cea mai groznică, în manifestările ei cea mai infectă mișcare, care asemenea unui uragan de vară secără sute

școlile și spărturi să le facă în drepturile bisericesti?... Nu chiar »Sieb. d. Tagblatt« spune că adunările culturale maghiare duc »campanie dușmană«?!...

Oare orașele mari și înfloritoare odioasă curate săsești nu stăpânirea maghiară caută să le prefacă în orașe ungurești, întrebându-se, spre acest scop, toate căile îngăduite și mai ales neîngăduite?

Not și în orașe și în sate trăim în pace cu Sașii. Ear dacă stăruim să dăm 'nainte, și astfel se facem mai mică deosebirea ce era în trecut între sașii mai bogați și mai știutori de carte decât noi, asta nu trebuie să supere pe Sași nici să-i întărească în gândul că înaintarea Românilor este o primejdie pentru ei... *De ce n'ar pute trăi adică alături și jericite două popoare chiar d'opotrivă de istețe și harnice?*

Doar toată nefericirea din patria noastră asta este: guvernul unguresc și ceata șovinistă crede că Ungurii numai așa pot fi și rămâne stăpânitori, dacă celelalte neamuri din jurul lor vor fi răpuse ori cel puțin topite în neamul unguresc... Ne place a crede că nici unu-i Sas nu-i poate veni în minte să cugete la fel cu smintiții de șoviniști maghiari

Fie tari Sașii, dar să înaintăm și noi. Patria comună așa se va întări și numai așa vom putea să punem stavilă valurilor șoviniste cari ne amenință d'opotrivă, și pe noi și pe Sași!

Un plan păcătos.

După cum indeobște se știe, în anul acesta în părțile mai sărace ale țării oamenii nu au nici ce să mănânce. Cu atât mai puțin au bani pentru plățirea dărilor.

Stăpânirea, cu toate acestea, va căuta să stoarcă ce poate chiar și dela cel mai sărac. Unde nu va găsi ce să cuprindă și apoi să liciteze la tobă, va vinde chiar casa celor cari luptă deja cu foamea. Nu este destul deci că s'a deslănțuit asupra noastră

de mil de victime, erumpe cu puterea unui vulcan, nimicite totul, ce îi stă în cale, — și val de cel-ce au produs-o și i s'au opus; dar, — ce e mai trist ideile ei devin iluzorii prin viforul urei omului asuprit și scopul nalt să zădărnicește prin orbia minții exaltate! În timpul revoluțiilor spiriturile omenești respiră după răzbu-nare, — și pricinitorii și executatorii revoluțiilor zac în hecatombe dealungul drumurilor și străzilor ca documente îngrozitoare a adevărului, că ordinea naturei, — nepedepsit nu se poate viola. Mi-se pare că din aceste a-ți ghicit și D-voastră, în ce stare sufletească se află un popor în timpul revoluțiilor.

Această stare sufletească să producă prin un lung șir de neîndreptățiri, de suferințe provenite din o cultură falză morală, artistică și socială, alimentată de o corupțiune, care predicând îndurare, gingășie, chiar aceste nu le cunoaște în sufletul ei s'ec de ori-ce sentiment mai nalt — și epuându-se tot sucuc societății lucrative: în apogeul durerilor nesfârșite și nevindecate: explodează sfărâmand totul și răsturnând toate.

Se manifestă în chipul următor: Se fură, se devastează și se ucide.

Să fari, să uciți, este o crimă ordinară. Și omul revoluționar fură, ucide, și totuși nu este criminal. Omul revoluționar nu vrea să aibă nimic, când jefuiește și ucide, dînsul vrea să nimiccească numai totul, ce-i amintește trecutul plin de suferințe, totul ce i-se părea că-i stă în cale spre închipuita, și mult visata fericire. Starea, în care se află popoarele în timpul revoluțiilor, am putea-o numi *desechilibrare sufletească*, sau cum ar zice poporul nostru și-a pierdut sârta.

urgia Cerului, ci mai vin acum și droaia de executori...

Ear că ce sunt în stare să facă acești ipochimeni, cum cuprind și cum vînd ceea-ce au cuprins, cine să nu știe. Jalea și praful se alege pe urma lor. N'au oamenii aceia milă, ear vînzarea cu toba se face așa fel, încât dacă toată afacerea asta n'ar fi sub scutul legii, ar trebui s-o numim — jefuire. Pe sume de nimica se vînd averi agonisite de părinți și strămoși... Spaima dacă ar avea chip de om, apoi de bună samă nu ar cășuna pe sate mai multă groază decât cășunează prin sate când s'arată execucentul...

Și în mijlocul nenorocirii ce a lovit pe toți cetățenii din patrie, căci toți, fără osebire de neam, sufer în urma anului rău, — s'a găsit un nepricopsit de șovinist, Réz Mihály, care chiar nenorocirea asta voiește să o întoarcă înspre folosul Ungurimel...

Scrie în »Budapesti Hirlap« dela 3 Octombrie, un articol în care spune că *averile ce se vor licita din pricină că proprietarii nu pot plăti darea, ar fi să le cumpere — statul...*

Și știți pentru ce?

Ne-o spune el. Ascultați:

»In părți locuite de *naționalități* trebuie luat în seamă și aceea, că *ajungând* — cu ajutorul antistiei comunale — *statul stăpân peste averile licitate, ar îndeplini chemarea națională făcând ca averile să ajungă apoi în mâni maghiare*. E o colonizare și asta...

Va să zică ușor de tot: cei dela conducerea țării ar da poruncă aspră execucentilor să vîndă fără milă averile nemaghiarilor, averile le ar cumpăra statul, care le ar da apoi Ungurilor!...

Un asemenea plan numai în capul unui șovinist nebun se poate naște, și ticăloșii de astea numai un ziar unguresc are îndrăzneala să tipărească.

Dar dacă statul are bani să cumpere averi la licitație, de ce să mai scoată licitație pe bieții oameni?... Cine nu înțelege, că dacă s'ar purcede cum scrie susnumitul șo-

vinist, ar însemna că se urmărește planul de a despoia pe nemaghiari...

Socotim însă că asta nici chiar în Ungaria nu se poate, unde de altfel se întâmplă multe mirozenii.

E, la toată întâmplarea, semn al vremii că un ziar de însemnătatea lui »Budapesti Hirlap« publică astfel de ticăloșii. Ba în zice că o astfel de purcedere ar însemna: »politica națională a ajutorării să scape pe poporul (unguresc, se înțelege!) de sărăcie«. Bravo politică și ușor de făcut: scoți la licitație averea Românilor, a Slovacului, Sâbului și Neamțului s'o dai apoi — Ungurului...

Și punem rămășag: vor fi mulți șoviniști cari să laude născocirea lui Réz Mihály...

Noi credem însă că un om cu astfel de cugetări n'ar trebui suferit prin preajma unei redacțiuni, ci pus sub paza doctorilor... Căci, fără îndoială, trebuie că-i lipsește o doagă.

Războiul ruso-japonez.

Asediarea Port-Arthurului.

Tși-fu, 4 Oct. O epistolă privată sosită aci spune următoarele: Înaintarea din urmă a Japonezilor asupra Port-Arthurului s'a făcut printr'un șir de împușcături și atacuri de natura asalturilor alternative fără de sfârșit. Atacul în contra marelui înălțimii dovedește o hotărîre desperată, durând patru zile fără încetare. Un detașament japonez, care se găsea fără adăpost într'o vale, a fost nimicit de șrapnelele Rușilor. În sfârșit Japonezii au reușit să așeze un tun de câmp în dosul unui șanț ridicat în pripă, dar din cauza bombardărilor forturilor vecine, n'au fost în stare să mențină această poziție. Când Rușii au luat ofensiva, soarta s'a întors în defavorele Japonezilor, *cari aproape total au fost nimiciti*. Alte două încercări de ale Japonezilor de a recupa această poziție au rămas zădărnice. Chinezii, cari alaltăieri au părasi

Este oare între d-voastră om, care să nu fi ajuus barem odată în viața sa în starea, când aprins la creri, cătrănit la suflet, asuprit pe nedrept, cu inimă mare țesea totuși la planuri, visa de fericire, și când i-se părea că e în momentul realizării tuturor visurilor sale: de odată prin cine știe ce intrigă, prin nici însuși nu știi ce păcat atribuit ție: visurile tale toate dispar, ți-se zgrumă ambiția personală, și strivit, umilit privești în abisul, de unde ți strigă nefericirea. În acest moment de crisă mentală nu v'educeți aminte ce ați simțit? Nu v'educeți aminte cum revoltați stringeați din pumni, v'avețateți și căutați să stingeți pe urzitorul nefericirii d-voastre? — Asemenea acestei stări este și cea a popoarelor revoluționare. În acest acces quasi apoplectic, mult încercatul popor, desiluzionat rupe cu răbdarea — și darimă, restoarnă întreaga societate și ne mai cugetând în desnădejdea lui la realizarea ideilor, de cari se încălzise atât de mult: s'afirmă și zdrobește într'una și sub ruinele vechiului edificiu social își îngroapă toate ideile și planurile fericirii sale. Imi închipui că sunt în Parisul din timpul revoluției. În fantasia mea aprinsă v'ed cum pe piețe și străzi se adună zdrențoșii sansculoși cu femeile lor murdare, cu copiii lor palizi de lunga suferință și foame. Orașul și țara resună de urletul lor de răzbu-nare, și într'un chip respingător cântă corul înfricoșatului câtnec: *Ca ira!* (va merge). Și trăsuri după trăsuri pleacă dealungul drumurilor; într'insele bogății și preoții, e între dînsii și însuși regele. Unele trăsuri merg spre ocne, pușcării, altele spre calea — unde se începe vecinica nimicire. Crezi, că nu mai sunt biserică — poporul să îngrămădește prin alte locuri.

— Pe străzi și piețe se înalță furci și ghilotine — în jur de ele victime și poporul răzbu-nător; păcătoșii acestei descoperări, acestei desechilibrări urcă de a rîndul eșafodul — sângele se varsă potop — și în jur poporul erumpe înjurând rîzînd și batjocorind la vederea victimelor osândite de păcatele lor și ura poporului. Și nu mai poți pune stavilă nici urgiei nici planurilor. — Marat cere zi de zi decapitarea a mil și mil de bogați — poporul aprobă — și călăul își continuă neobosit munca de moarte. În urmă nu mai sunt vrăjmași de ucis — dar mintea și sufletul ferbe și pentru că păcătuit-au și legiitorii ucigași ai revoluției: legea trebuie să se îplinească și vine acum rîndul apostolilor revoluționari. — Cad, pier — și au dispărut de odată cu dînsii și ideile lor. În anarhie și frica lor generală poporul istovit și remas singur stă neputincios și din întuneric peste valurile murdare ale revoluției se ridică falnic un Napoleon și din ridicula dar înfricoșata republică, din statul profetii de apostolii de odioasă resare imperiul francez fără utopisticile dar mult trimbițatele frase, libertate, egalitate și frățietate. Legea naturei s'a împlinit — moarte prin moarte s'a făcut.

Și revoluțiunea este urmare naturală — ce nu se poate încunja, este o mișcare motivată, este îndreptățită chiar — prin mijloacele și decurge-rele ei însă ilegală. Pe cum un singur om nu poate înneca în sine pe vecie asuprirea, desiluzionările, ce l-au ajuns, și erumpe: astfel erumpe și un popor, dacă l-ai pus la suferințe fără sfârșit. Revoluțiunea se motivează prin naturalitatea ei, prin cauzele, cari o produc. Dacă n'ar fi suferință, umiliri, înșelări, decepțiuni, nu te-ai amăr

Port-Arthurul spun, că efectul focului de artilerie japonez a fost teribil. Laturile înălțimii celei mari au fost pline cu cadavre mutilate. *Intr'o singură groapă zăceau 300 Ruși și 200 Japonezi.* Japonezii în parte au astupat apeductul, dar pentru aceea Rușii au aflat mod să se provadă cu apă de beut. Numai conservele de carne s'au sfârșit, ear proviantul nu este indestulitor. La zi se tae 30 de asini, pentru a avea cel din Port-Arthur carne. Un funt de această carne costă 10 shillingi, și un ou costă 18 pence.

Londra, 4 Oct. Lui „Morning Post“ îi se anunță din Petersburg, că revocarea lui Alexeiev s'a făcut din cauza, că el a fost designat ca urmaș al ministrului de externe contele Lamsdorf.

Londra, 5 Oct. Raportul lui Stoessel zugrăvește în colorii înspăimântătoare luptele dela 19 până la 23. *Japonezii, zice raportul, au înalțat cu un dispreț de moarte de neînchipuit și în urma unui groaznic măcel au reușit să cucerească o înălțime.*

Londra, 5 Oct. Japonezii așează naintea muntelui Itoșan mari baterii. Pe marea galbină zilele din urmă pustia un puternic vifor, care a cauzat mari daune Japonezilor în cât aceștia s'au văzut siliți să se refugieze în port.

Câmpul de luptă în Mandșuria.

Londra, 5 Oct. Lui „Morning Post“ i-se raportează din Sanghai, că garnizoana din Port-Arthur începe să simțească lipsa apei de băut. Tunurile grele de pe încrucișătorii (ruși) *Baian, Pallada*, mai departe de pe panceratele *Palșava, Sebastopol* și *Pobieda* au fost duse pe uscat.

Petersburg, 5 Oct. Când divizia 4 a generalului Fock după evacuarea așa numitului *munte al lupului*, apărat cu vitejie în contra atacurilor necurmte alor trei divizioni japoneze concentrate timp mai bine de două luni, s'a retras pe teritoriul orașului, Stoessel a lăsat să defileze pe dinaintea sa această divizie. Perderile Japonezilor, suferite în intervalul dela 19—26 c. sunt evaluate de către Ruși la 10.000 oameni.

Berlin, 5 Oct. Din Mukden i-se raportează lui *Berliner Tageblatt*, că Japonezii au cucerit mai multe linii de apărare.

Charbiu, 5 Oct. Conform rapoartelor sosite, generalul Kuroki să nizește să înconjure pozițiile rusești.

Londra, 5 Oct. O bandă de Hunhuzi a făcut prizonieri 70 Cazaci. Șeful bandei a încunoștințat pe Kuropatkin, că va maltrata pe prizonieri în tot chipul drept rețorșiune pentru că Kuropatkin a spânzurat pe prizonierii Hunhuzi.

Petersburg, 5 Oct. Agența telegrafică rusă vestește, că maiorul Orlov a fost revocat de pe câmpul de războiu și a fost numit membru al statului maior. Această revocare se datorește împrejurării, că Orlov a comandat corpul 34 de infanterie la Liaoyang, unde a îndurat cele mai simțitoare pierderi.

Situația la Mukden.

Petersburg, 6 Oct. Corespondentul lui „Brsiia Viedomosti“ trimite de pe câmpul de război următoarele:

După pregătirile de mai nainte judecând, se poate presupune, că Kuropatkin n'are de cuget să părăsească Mukdenul. Pentru întreaga armată sunt clădite colibi de pământ cari sunt calde. Zi de zi sosesc la Mukden călăreții japonezi, pe cari generalul Miscenko îi face prizonieri (??).

Paris, 6 Oct. Agența Havas vestește din Mukden, că locțiitorul Alexeiev a sosit acolo, unde a conferat mult cu Kuropatkin. Japonezii organizează în regiunile dela vestul Mongoliei și Mukden bande tari de Tunguzi, cari stau sub comandă japoneză. *Chemarea acestor bande este, să nimicească linia ferată și să împedice pe Ruși de a-și procura munițiuni din Mongolia.*

Londra, 6 Oct. La Mukden trupele avant-gardei s'au retras mai înapoi; Kuroki înaintează mereu dela minele de cărbuni de lângă Yantai spre Mukden. Japonezii au fost instruiți de către șpionii chinezi asupra pozițiilor lui Kuropatkin. Frontul armatei japoneze se estinde dela țermurul de nord al râului Hun până la Tienlin.

Londra, 6 Oct. Lui *Daily Telegraph* i-se raportează din Tși-fu. În Port-Arthur se sporesc cazurile îmbolnăvirilor de tifus. După o depeșă neconfirmată din Tokio escadra rusă eră d. a. a încercat să izbucneasă din port, dar s'a întâlnit cu flota lui Togo, în urma căreia s'a produs o încăierare între ambele escadre.

Tși-fu 6 Oct. În cercurile oficiale japoneze se desmintesc știrile cari au trimbițat în lumea mare înfrângeri japoneze, recunosc însă că asediatori au fost respinși cu ocaziunea ultimului atac. **Se ia ca sigur, că fortăreața va capitula încurind.**

Petersburg, 6 Oct. Armata lui Oku a trecut peste râul Hun cu scop de a încunjiura aripa armatei ruse. După părerea cercurilor militare d'aici, Kuropatkin va fi silit să detașeze armată mai mare pentru a împedea împresurarea lui de către Japonezi.

Petersburg, 6 Octombrie. În rapoartele ultime ale lui Kuropatkin se accentuează demonstrative, că armata rusă din Mandșuria este organizată la perfecție, și că fie-care coloană se află la locul ei designat în poziție corăspunzătoare. Dar aceste raporturi cercurile competente din Petersburg dedică generalul Kuropatkin voește să convingă pe factorii decisivi, că el este firm hotărât să primească lupta naintea Mukdenului.

Cei 13 martiri...

An de an confracții nostri Maghiari serbează tot cu mai multă pompă în ziua de 6 Octombrie, o amintire tristă. Amintirea celor 13 generali, șefi ai insurgenților dela 1848 cari în aceasta zi, 6 Oct. 1849 au fost executați sub șanțurile cetății Arad, pentru că au prins armă împotriva Domnitorului lor, actualul împărat și rege Francisc Iosif... În țeara întreagă confracții nostri țin sărbătoarea aceasta de doliu, dar mai impozantă se nțelege e în Arad, unde se află și scena tristei amintiri. Astfel eră diferite reuniuni cu drapele, școlarii dela toate școalele maghiare și mulțime de alt public au mers în procesiune la monumentul celor 13 și de aci la locul pierzării.

S'au ținut discursuri, declamațiuni ocazionale, și s'au încununat monumentele cu coroane de flori. În piață însă, a fost și ceva disonant. S'au adunat mulțime de muncitori maghiari socialiști cari strigau: *Jos cu fanfaronii! Nu ne tr-bue patriotismul vostru! Pâne poporului!* Unul dintre dînșii a urcat și tribuna, pe care o ilustreră pân'aci oratorii festivi, a început să vorbească și numai cu greu, poliția și arangiatorii l'au putut smânci dela tribună. S'a produs un tumult regretabil pentru solemnitatea zilei...

Semn al vremii caracteristic, că și az dup'un jumătate veac, s'a aflat un sârb care precum atunci Sârbul Damjanich au luptat pentru idealele maghiare, așa acesta, tînărul renegat sârb Dr. *Tabakovits György* s'a angajat la rolul de apoteozator al celor 13... Vlăstar demn de strămoșul său Damjanich.

Haz a avut că o bandă șvabească adusă — pentru ocazie — din o comună din apropiere, la reîntoarcere dela locul pierzării, cânta veselă, defilându-și mulțimea, *»marșul lui Iancu«*...

și n'ai dori răzbunare, dacă însă aceste nu se mai curmă, după cum nu te-ai îndurat de asupritul, asemenea nu se va îndura nici densusul de tine; și cine ne poate lua nouă dreptul, de a ne apăra, când perire, moarte, vecinică suferință ni-se pune în prospect? În aceste zace îndreptățirea revoluțiunei. Este însă nelegală, căci prin mijloacele ei nu s'a ajuns și nu se va ajunge nici când scopul proclamat printrinsa.

Dacă odată revoluțiunea este naturală și trebe să urmeze, să-i facem diagnosa, să vedem cari sunt simptomele, din cari să putem deduce la o eventuală erumpere a revoluțiunei.

Cu toată siguranța poți constată că te apropii de revoluțiune, când în general și-se pare că starea materială a oamenilor e bună, cea-ce pare a dovedi împrejurarea, că domnește luxul exagerat și să cultivă așa zisa artă. Totul e însă fals, avuții abia sunt căți-va — ceilalți sunt exploatați și duși la ruină lucie prin spiritul timpului corupt, când plăcere, pompă, splendoare se vinează. Să umblă la teatre, la orfee, la concerte, — și artă e tot ce se produce — fără considerare la piesele de artă, ci numai la artiști și artiste. În asta zace falsitatea și pedeapsa, — oamenii sunt mai mult sensuali decât sentimentali. Să ridică palate — publice și private — și să fură mult, foarte mult în numele bine-lui public. Comoditate și plăcere să vinează pe toate terenele până la bancrută. Să încep sinuciderile de tot soiul și grasează filosofia pesimistă, fatalismul, destinul; jurnaliștii, — cu minciunile lor substituiesc în publicul enervat literatura și lectura operelor de valoare. — Să co-

rumpe întreg gustul, — și nu e bun ce nu e frumos, și totul să judecă cu vederea și dorul de plăcere.

O caracteristică proprie a acestor timpuri prer evoluționare sunt încă și divorțurile. Căsătorii, logodne chiar, unde ai presupune că există oareșicare sentiment de pudoare, să desfac fără ori-ce scrupul de mustrare de conștiință.

Să ivesc în urmă scriitorii cari vęd răul și ruina. Plănuiesc reforme nouă sociale — cum făcea Montesquieu, Rousseau și ceilalți. Ideile ajung în popor — să pretinde realizarea lor și să perhoreschează aceasta de regulă din partea celor dela putere. Să nasc partide, certe, — la început cu cuvântul în urmă cu arma, focul și ghilotina.

Dacă în timpul certeii cu cuvântul oamenii toți ar fi buni, drepti și înțelepți, s'ar putea încunjura revoluțiunile; căci ivindu-se simptomele și cauzele, ar fi să se suspendeze aceste numai și am ajunge ear la calca normală.

Însă cine ne garantează nouă, că oamenii vor fi oare când toți vecinic buni, drepti și înțelepți? Aici zace misterul eternei frice și a nesfârșitelor suferințe.

Aceasta este poarta lui Dante;

Prin mine să intră la vecinica durere.

Ioan Costa.

Adunarea învățătorilor din stânga Murășului.

— Raport special. —

Lipova, 4 Octombrie 1904.

Adunarea generală a Reuniunii învățătorilor din stânga Murășului, Lună, după-amiază și-a ținut și ședința II-a, ultima totodată.

V'am raportat decursul ședinței I și al banchetului. V'am arătat cum președintele Dr. Traian Putică a aflat o formulă prudentă pentru a refuza pretenziunea incuificabilă a inspectorului regesc de a-l felicita pe dinsul ungurește. V'am arătat cum întreg decursul ședinței, precum și serviciul divin care i a precedat, ne-a dat impresiunea plăcută a unui act ce înalță; v-am arătat însă și disonanța dela banchet, unde P. C. Sa archimandritul Augustin Hamsea a ținut toast în limba ungurească pentru inspectorul regesc, și v'am arătat cum, — încurajat poate de pilda P. C. Sale — vice-președintele Reuniunii, învățătorul Ioachim Muntean — căruia ședința de după-amiază îi rezerva adevărata eseculare — a mers un pas mai departe: a comandat muzicii hore ungurești. Am astăzi satisfacția a Vă comunica în continuarea raportului meu, că purtarea președintelui Dr. Traian Putică a fost până la sfârșit corectă și la înălțimea situației precare — ce precum veți vedea mai jos — s'a improvisat la sfârșitul adunării.

Președintele Dr. Tr. Putică deschide ședința la ora 4.

Comisiunea esmisă pentru examinarea raportului general raportează prin referentul său Ioan Furdean.

Comisiunea constată că activitatea comitetului este vrednică de laudă, că averea Reuniunii este de Cor. 992 și arată cronologic activitatea de peste an a comitetului. Propune la sfârșit: raportul să se primească și să i-se voteze comitetului mulțumite.

Primindu-se raportul în general, la discuția specială A. Minișan cere ca pe viitor să se n-vite și membri fondatori la adunările Reuniunii. Nefiind alte observări președintele enunță raportul de primit.

La propunerea comisiunii esmisă pentru cenzurarea socoților, se dă absolut cassarului și comitetului pentru socoteli, aflate în deplină regulă.

Urmează defigerea locului pentru viitoarea adunare generală. La propunerea președintelui, hotărârea asupra fixării locului, se lasă la discreția comitetului.

Urmează eventualele propuneri. Învățătorul Ciomaș face propunerea să se recerce Conzistorul a rezolva mai grabnic afacerile disciplinare ale învățătorilor, cari se trăgănează de obicei cu anii. Cunosce un exemplu (face aluzie la cazul învățătorului Iulian Barzu din Șiștaroveț care de un an de zile stă pe nedreptate suspendat din post și Conzistorul convins de nevinovăția învățătorului, nu poate ori nu vrea, să-l repună). Iau cuvântul: profesorul Ioan Costa și inv. Băran la aceasta propunere, care în fine se primește.

Al doilea având propunere este Ioachim Muntean învățătorul din Beba veche, vicepreședin-

tele Reuniunii, cel cu hora ungurească dela banchet, și pe cum veți vedea, eroul zilei.

Îndată la introducerea face o aspră critică organelor superioare bisericești-scolare, cari nu-l ocrotesc pe învățător îndeajuns. Tonul cu care-și permite a face aceasta critică este însă așa de puțin parlamentar încât președintele îl face atent că nu-l permite criticarea autorităților în forma aceasta. Venerabilul orator continuă însă pe tonul început. Zice că Conzistorul numai regulamente a știut să facă pe seama învățătorilor. Inspectorii, comisarii, controlorii și pe câți alții i-a trimis pe capul învățătorului, să-l șica neze. Președintele îl îndrumă a doua oară la ordine. Ioachim Muntean continuând apostrofează pe un deputat din sinod; care ar fi cerut înăsprirea controlului asupra învățătorilor. Președintele bisericești încă nu le poartă de grijă învățătorilor ci când e vorba de îmbunătățirea sortii lor zice că „nu-i de unde“ Președintele îl îndrumă împacientat a treia oară la ordine. Ioachim Muntean ajunge la apogeul unei perverse cutezanțe. Zice că dacă congrua n-a fost stricăcioasă pentru neatîrnarea preoților, de ce să nu ceară și învățătorii ajutor dela stat care nu vrea desnaționalizarea noastră. Biserica e mamă vitregă învățătorilor...

Președintele îl îndrumă din nou la ordine amenințându-l cu detragerea cuvântului. Se naște sgomot.

Oratorul continuă. Conzistorul a introdus instituția de comisarii. Acestia-și dau aere ca și când ar fi mari pedagogi, deși nici atâta nu știu cât știu copiii lui din școală. (Contra-ziceri. Sgomot. Voiu dovedi. La examenul meu comisarii n-a știut atâta ungurește cât au știut băieții mei din școală (Sgomot mare. S'aud strigăte: Asta-i denunțare! Infamie! N-ai vorbi așa dacă n-ar fi de față inspectorul regesc, Muntean continuă cu un cinizm revoltător: Am aci „Nagykikindai lapok“ care iată ce scrie despre comisarii dela examenul meu.

Aci s'au gătat răbdarea președintelui. Într'un sgomot mare pe care abea-l poate stăpâni, inferează în cuvinte aspre tristul curagiu a unui învățător de a terfeli în public superioritățile sale, biserica sa, neamul său. Președintele este frenetic aplaudat. Iau cuvântul apoi învățătorii Băran și A. Micloși, și profesorul I. Costa toți înfierând purtarea detestabilă a învățătorului.

I Muntean vrea să se esplice. Este însă și mai violent și lipsit de bunăcuviință.

Președintele apoi într'un sgomot și o isbucnire generală de indignare la adresa distinsului învățător îl detrage cuvântul.

Înceindu-se apoi incidentul peste care n'ar trebui să treacă Conzistorul nostru și pentru care învățătorul acesta ar trebui luat la aspră răspundere, președintele încheie adunarea generală.

Seara dl A. Vojen a ținut o conferență învățătorilor despre Mihail Eminescu și după-aceasta s'a improvisat o petrecere cu dans.

Desvinovățire.

Din prilejul adunării generale a despărțământului Oraviței al Asociațiunii, ținută mai deunăzi în comuna Racășdia, un raportor anonim, „Impilatul“, însuflețit de altfel de cursul acestui praznic cultural și de calitățile eminente ale stegărilor din fruntea despărțământului, pentru a căror preamărire și-a istovit de-abinele un întreg vocabular de laude, se năpustește ca din senin asupra celor-ce n'au participat la acele „rare însuflețiri“...

Nu mă opresc la gustul pueril al corespondentului în chestiune, obișnuit a mări lucrurile. Greșeli de natura aceasta să le lăsăm trecătoare.

Un alt imperativ moral mă silește a reflecta, sau mai bine zis a direge ce s'a derangeat — poate înafară de intenția premeditată a raportorului — mai mult eac' așa din obișnuința noastră națională, de a nu scăpa, certărești din fire cum suntem, nici un prilej fără a ne ocărți unul pe altii.

Dupăce ni-se spune, că presidentul despărțământului, d-nul Dr. Petru Corneanu a rostit una din cele mai sincere vorbiri, zăbiciuind verde și fără crușare păcatele românești, precum: ura, resbunarea, invidia, discordia, luxul, aducând frumoase și potrivite exemple din viața publică și infectată românească, sub impresia atator vorbe mari, raportorul, de bună-seama vr'un băețandru curagios, zdranc prinde de guler și zgândără „intelligenza română din Oravița, foarte indiferentă față de trebile despărțământului“. Intreabă în treacăt „unde sunt protopopii de ambele confesiuni românești“ și apoi să sloboade la „advocații cei cu gura mare, cari nu știu altceva, decât să vâneze după posturi onorifice — precum deputații sinodali și în fond nu poartă nici un interes — căci prea sunt egoiști și cu porniri distrugătoare“ și se oprește la întrebarea „unde sunt renumiții învățători din Oravița?“ Și diplomaticeste citează cu numele pe cei ce au fost de față, remânând ceilalți: protopopii (numai cei din Oravița?!), advocații și învățătorii cei vrednici de ocară în drumul mare, la vederea publică.

Ce strajnică pedeapsă.

Imi este peste putință, din politeță nu pot să fac contestație nici în numele meu, nici în al celorlalți „intelligenți egoiști și cu porniri distrugătoare“. Constat însă, că povețele presidentului au răsunit și vor răsuna în pustiu, până ce cultura, care numai ea singură, cultura va izbuti să ne curețe sufletul de ură, răzburare, invidie, lux și — prostie cu darul.

Ear până la biruința de a ne cunoaște pe noi înșine, cel dintăiu și cel din urmă simptom al culturii adevărate, în numele căreia filfăe stindardul „Astrei“, nouă, în cazul de față celor negriși și ponegriși, nu ne rămâne decât vorba din bătrâni: „Să faci ce zice popa...“

Gheorghe Jianu.

Am dat loc cu plăcere șirelor de sus, rectificând o omisiune a noastră, pe care o regretăm. Corespondența despre adunarea despărț. Oraviței al „Asociațiunii“, dacă nu ne lăsăm seduși de încrederea pusă în autorul ei, (care colaborează mai de mult la ziarul nostru), nu ajungea publicată în forma în care, spre marea părere a noastră de rău, a văzut lumina. Noi cunoaștem bine referințele din Oravița și astfel în cunoștință de cauză putem constata că critica d-lui corespondent este de o nedreptate, pe care, ne place a crede, numai desorientarea i-a putut-o da în condei.

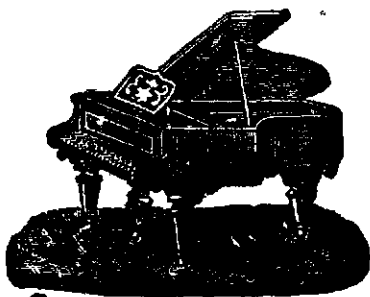
Ea atinge reputația a doi distinși prieteni ai nostri, bărbați devotați și harnici ai vieții publice române. (Nota Red).

Din străinătate.

Anglia. Chamberlain citise într'o întrunire publică o telegramă provenită, se zicea, dela camera de comerț din Melbourne.

Această telegramă aprobă în termeni entuziaști politica preconizată de fostul ministru al Coloniilor.

Lordul Rosebery, declarând în urma asta, că nici o telegramă de felul acesta nu fusese trimisă de camera de comerț din Melbourne, o polemică acerbă s'a iscat din această cauză.

Faix Jacques

365 fabricant de piano

strada Batthyányi Nr. 35. acordare de piano

Recomandă atelierul său de piano bine asortat, primește ori ce lucru aparținător acestei branșe precum și

Are în deposit
PIANE

de primul rang fabricate în Viena, în patrie și fabricate proprii, pe cari le vinde cu garanță pe bani și pe lângă prețuri de concurs

Inchiriere de piano cu luna.

Dar se știe acumă că un grup de fabricanți interesați să facă a triumfa protecționismul, trimiseră o asemenea telegramă din propria lor inițiativă, și Chamberlain o primise ca provenind dela camera de comerț.

Telegrama care dă această explicație adaugă că politica lui Chamberlain, departe de a face progrese în Australia să fie protejată.

Marele discurs politic pe care Balfour trebuia să-l pronunțe la 3 Octombrie, era așteptat, cu o mare curiositate de lumea politică engleză.

Unele personalități liberale dădeau a se înțelege că era de așteptat o surprindere și că va fi cu puțință ca primul ministru să afirme în mod precis sentimentele sale nefavorabile, se zice teoriilor Chamberlain.

Această repudiare tardivă ar fi devenit necesară prin atitudinea amenințătoare a lordului Rosebery și a opoziției, iar Balfour va scăpa încă odată ministerul său printr-o nouă dibăcie.

Chamberlain va vorbi la la 5 Octombrie la Luton.

În ori-ce mod, dacă dl Balfour va fi stat ca și anul trecut, la Sheffield, în vagul declarațiilor nehotărâte, Chamberlain, precum toți se așteaptă și știu, va vorbi deschis și va indica marile linii ale campaniei sale de iarnă.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 7 Octombrie 1904.

— **Contele de Bülow și primul ministru al României.** „Frankfurter Zeitung“ dela 29 Septembrie publică interviul ce l'a avut un redactor al său cu cancelarul german, în privința negocierilor dintre România și Germania, relativ la tratatul de comerț ce e pe cale d'a se încheia între cele două state.

Contele de Bülow spuse corespondentului numitului ziar, că vizita ce i-a făcut-o dl prim-ministru al României în Hamburg, în adevăr a avut ca scop înlăturarea dificultăților ce s'au ivit în decursul negocierilor, pendinte încă cu privire la tratatul de comerț germano-român.

Apoi, cancelarul adose că dînsul e în cele mai bune raporturi cu dl D. A. Sturdza, cu care e în legătură prietenești încă de pe timpul când fusese ministru plenipotențiar al Germaniei, la București, și speră să deslege problema tratatului spre mulțumirea ambelor părți.

„Cu aceasta n'am spus ceva deosebit, continuă contele de Bülow, căci atunci când e vorba de tratate de comerț, „mulțumirea ambelor părți e o expresiune vagă“.

Corespondentul, căutînd să sondeze mai bine planul cancelarului german, acesta d'odată deveni foarte rezervat, și nu se pronunță categoric de cât numai afirmînd că tratatul bilateral va fi favorabil și intereselor agriculturii ambelor țări.

Recunosc apoi că, până la un punct oarecare, e cu greu să obțină un bun tratat de comerț cu taxele minimale ce le are actualmente Germania. „Aceasta nu prea e ușor, mai adause cancelarul, cu toate acestea nu e atât de imposibilă, ca cuadratura cercului, dar mai ușoară nu este“.

„Cu toate acestea dl de Bülow se arată optimist, și termină convorbirea zicînd că conțenează la un tratat satisfăcător.

— **Deschiderea Dietei.** Budapesta, 5 Oct. După lungile ferii, Luni în 10 Oct. se va deschide parlamentul. Ziua întâi însă va fi aproape întreagă a președintelui Perczel Dezsó, care va refera afacerile de peste ferii.

Între aceste se află în rîndul întâi re-scripțiile ministrului președinte despre legile sancționate. Va anunța pe urmă moartea deputatului Lázár Menyhért și Dieta va fixa termen pentru o nouă alegere în cercul Gyergyószentmiklós. Va refera apoi despre alegerea din Pecica, prezentînd mandatul lui Herczeg Ferencz.

Ședința de Marți însă promite a fi mai senzațională. Polónyi Géza va interpela în *afacerea principesei Luisa* și va cere deslușiri cu privire la purtarea principelui Koburg Jülöp, care poartă gradul de general în armata noastră.

Vieța mai zgomotoasă politică se poate aștepta abea pe la sfîrșitul săptămînilor. Atunci partidele vor fi deja complete și vor începe manevrările în jurul problemelor politice din toamnă.

— **Regele Spaniei mire.** Un ziar englez scrie, că Alfonz al XIII-lea se va logodi în curînd cu Maria Antonia, principesa de Mecklenburg-Schwerna. Principesa s'a născut la 28 Maiu 1884 și e fiica principelui Frideric Paul, fratele lui Frideric Francisc IV, domn tor acum, și al Mariei de Windischgrätz. Regele Alfonz e mai tînr cu doi ani de cât soția-i viitoare, fiind el născut la 17 Maiu 1886.

— **Un învățat român la muzeul etnologic din Cluj.** Foile din Cluj publică următoarea știre: „Dl Dr. Iosif Popoviciu distinsul filolog român, docent la universitatea din Viena și custode al seminarului român dela aceea universitate, a întreprins o călătorie de studii prin Italia, Franța și Ungaria cu sprijinul guvernului român. Dl Popoviciu se interesează cu deosebire de ornamentica populară română și trecînd prin Cluj a vizitat numărul etnologic ce se află în casele lui „Matieș-craiu“. Învățul român s'a interesat mai ales de obiectele referitoare la viața poporului român și a relevat înaintea d-lui Dr. Hermann, directorul muzeului, importanța deosebită a unor obiecte. Totodată a promis, că la întoarcere se va opri pentru timp mai îndelungat la Cluj spre a face studii mai aprofundate.

— **Procesul dintre comunele Totvărădia și Birchiș,** pentru pămîntul numit Haduca, s'a pertractat la tribunalul din Arad. E vechiu acest proces, între locuitorii celor două comitate megieșe, Caraș-Severin și Arad.

Pretensiunea de proprietate a făcut-o Totvărădia, pentru acel pămînt, afirmative rămas din josul Murășului, prin schimbarea cursului apei.

Cererea totvărădienilor a fost respinsă de tribunal, rămînînd Haduca în proprietatea Birchișului.

— **Deputatul Valasek la închisoare.** Din Vaș se comunică cu data de 2 Octombrie: „Astăzi a sosit aici deputatul național slovac al cercului Miava, Ioan Valasek, ca să-și înceapă pedeapsa de un an închisoare de stat, la care a fost osîndit de către tabla r. din Pojon pentru „afîțare contra națiunii maghiare“.

— **O convorbire en țară.** Ziaristul american Melville Stone directorul general al presei asociate americane, a fost invitat, după cum anunță Die Zeit dela 1 Octombrie la Petersburg unde împăratul Nicolae II l'a primit în modul cel mai afabil.

Ziaristul american relatează despre convorbirea sa cu țarul următoarele:

Împăratul Nicolae II e, după împăratul Wilhelm II cel mai tare monarh în Europa.

Ca persoană e foarte simpatic și amabil, dă mîna cu căldură, și nu un deget, ca alți colegi ai săi! E simplu și urăște ceremoniile.

Conversațiunea a decurs asupra înlesnirilor ce s'ar putea aduce transmiteri de știri de presă în străinătate. Țarul a promis că va desființa cenzura pentru știrile externe, mai ales pentru America.

Atinse apoi chestiunea bunelor raporturi cu America de Nord.

Stone e încântat de influența limbii engleze la țară care o vorbește ca un om englez.

Împăratul i-a spus că la palat nu se vorște decât numai englezește.

Stone crede în promisiunea Țarului că va desființa cenzura asupra știrilor externe. Die Zeit se îndoește însă tare, ca aceasta se va implini vre-o dată.

— **Deputați în temniță.** Deputații Dr. Lendl Adolf și Nosz Gyula au fost chemați „la răcoare“, cel dintîi pe 5 zile, al doilea pe 2 zile, pentru bătaie în duel.

— **Comedie fără bani.** Șipoș Orban, fost inspector școlar regesc în Oradea-Mare pensionându-se, gazetele ungurești duc o întâmplare din viața lui de inspector, și anume:

Zice că s'ar fi dus odată într-o școală românească din Bihor (păcat că nu spune unde, la care „brav“ învățător!) unde a fost întîmpinat cu cântecul; „Isten áld meg a magyart“. Și după-ce încântat de această întâmplare a scuturat mîna dascălului, s'a apucat să-l întrebe pe copil câte ceva. Copil, i-au răspuns: Nu știn ungurește!“ — Și totuși Șipoș Orbán a rămas încântat de atîta „patriotism“, — care pe românește se chiamă comedie fără bani. Atîta e năcazul numai, că sunt prea mulți inspectorii regesci ca și Orban și prea puțini se pensionează.

— **Transportarea moaștelor lui Krüger.** Din Haaga vine știrea, că moaștele fostului președinte al Transvaalului, se vor porni în patria sa din Sudul-Africei, pe care mult a iubit-o și jertfitu-s'a pentru dînsa, cu un vas de transport, în luna Novembre, pentru a se așeza în Natal, spre eternă odihnă.

— **Rectificare.** S'a strecurat la foiletonul din Nr. 179 a ziarului nostru „Inima de mamă“ șirul al treilea în loc de: la mulți tineri de felul acesta, a se ceti: *Ca mulți tineri de felul acesta.* Eară în partea ultimă șirul al 11-lea în loc de: ca cel mai sfânt fagi, a se citi: *Cel mai sfânt fagi.* Și în loc de fiul mamei la fine, să se cetească: „puilul mamei!“.

— **Boulanger.** Sâmbăta la 1 Octobrie au fost 15 ani de când celebrul general francez Boulanger, dela care a pornit ideea revanșei — cu care era să implice republica franceză într'un conflict periculos — și-a tras un glonte în cap în cimiterul dela Ixelles de-asupra mormîntului doamnei Bonnemain. Duminecă, cum se vestește din Bruxella, naționaliștii au pelerinat la mormîntul generalului, unde au rostit un discurs ocașional și au depus în semn de pietate coroanele trimise din întreagă Franța, între cari și coroana lui Rochefort, care și azi visează cu Boulanger. Ingriditorul cimiterului dela Ixelles, care a fost martorul ocular al sfîrșitului tragic al generalului, a povestit cu o mișcătoare emoție evenimentul trist. Nainte de asta cu 13 ani, la 30 Septembrie dimineața la 9 ore lucra îngrijitorul chiar în apropierea mormîntului doamnei Bonnemain, când generalul însoțit de o rudă a sa a sosit la mormînt. După asta a făcut o mică preumblare prin cimiter. De pe fața lui se putea citi o emoție profundă cît timp se preumbla prin cimitir, tot la mormîntul doamnei Bonnemain reîntorcea. Apoi se luă la ceartă cu ruda sa din cauza că generalul a voit să rămîna singur în cimitir. Rudenia în fine cedă și părăsi cimitirul. Boulanger în timpul acesta era departe binișor de mormînt; când văzu că rudenia îl lăsase singur, iute grăbi cu pași repezi spre mormînt. Îngrijitorul nici atîta timp nu avuse să se cugete la cele ce ar putea să se întîmple. Văzu numai că generalul se așează pe mormînt și rezimîndu-se de crucea de marmoră, ridică revolverul și îl descarcă. La auzul detunăturii, îngrijitorul și alți soți de-ai săi grăbiră la fața sinistrului. Dar glonțul nimerise bine, și moartea generalului era instantaneă. Cu el a murit și ideea revanșei.

— **„Duhul rău al comunei“.** O deputație din Pecica-maghiară a fost în zilele trecute la fișpanul comitatului nostru, Urban Ivan, și i-a predat o jalbă, în care îl roagă să scape comuna de „duhul rău al comunei“ notarășul Povázsay Soma, căci până când nu-l va înlătura de acolo, comitetul comunal nu mai vrea să se întrunească în ședință.

— **Drama din gara Verșetului.** Într'una din primele zile ale luni Octombrie a înebunit în gara din Verșet un țeran, cu numele George Grașea. Nenorocitul i-se licitase de curînd întreagă averea.

Venind peste dînsul nebunia în gară, s'a urcat în trenul care avea să plece spre Timișoara. Călăuzul a vrut să l dea jos, fiind-că nu avea bilet. Nenorocitul n'a voit să se supună, și așa s'a adus un polișit. Dar Dragea fiind foarte puternic și avînd și pușcă cu dînsul a pus la goană pe cei-ce îl strîmtorau. S'au adus apoi patru gendarmi, asupra cărora nebunul a tras cu pușca și a omorît pe unul. Groaza era mare,

și nebunul n'a putut fi prins, de cât după ce i-s'a tras un glonț, care l'a lăsat grav rănit.

În urma nenorocitului nebun, care e pe moarte în spital, rămâne o soție și doi copii mici.

Polițistul omorât cu numele Iacob Oszwald a fost îngropat cu mare ceremonie.

— **Concert artistic în Sibiu.** Ni-se scrie: Anunțăm cu plăcere, că binecunoscuta și apreciată artistă d-șoara *Elena Cunțan* va da Sâmbătă la 15 Oct. n. c. un concert în sala dela «Unicum» cu binevoitorul concurs al baritonistului *Vilhelm Orendt* din Sibiu. Programul concertului îl vom da în unul din Nr-ii proximi al ziarului nostru.

— **Procesul Măleanu.** Sâmbăta trecută s'a judecat la curtea cu jurați din Pitești procesul lui Constantin Măleanu, mare proprietar, care și-a împușcat nevasta și vizitiul prinși în flagrant delict de adulter. Pe lângă Const. Măleanu ședea pe banca acușătorilor și fiul său dela nevasta dintăiu, Emanoil. Președintele Curții a fost Oscar Niculescu, asistat de judecătorii Corneliu Axente și Ștefan Martinescu. Acușator: N. Drăghici, procurorul general dela curtea de apel din București, asistat de procurorul Costacopol din Pitești. Apărători: Butoianu, Dimancea, Florescu și Comăneanu. Jurații au dat verdict negativ și Măleanu, tată și fiu, au fost achitați.

— **Ucigașul lui Plehve.** Ziarul rus „Kronstadki Westnic“, organul oficial al marinei de războiu, spune că ucigașul ministrului Plehve e un fost student la universitatea din Moscova și că numele lui este Sasonoff, cum s'a anunțat. Ziarul desminte știrea, că acest ucigaș a isbutit să fugă. El e sub pază bună și se află acum pe deplin vindecat de ranele, ce i-au pricinuit exploziunea bombei.

— **Orașul croitorilor.** În guvernamentul Pietcov din Polonia rusească, în orașelul Berzezin, care are peste tot 7669 locuitori din acești locuitori 4000 sunt croitori, în cea mai mare parte jidani. Aceștia sunt vind hainele bărbătești cu un preț ridicol de mic; un costum cinstit, cu 3 ruble (o rublă face 3 cor. 30 fil.). Circulația anuală poate fi de 3 milioane ruble. Făcând socoteala exactă, ar fi să cadă pe fiecare croitor 1½ om.

— **A fugit în America.** Se înmulțește numărul „domnișorilor“ cari din calea legii fug în America. Așa, un anumit Perger Béla, „din familie mare“ cum spun gazetele ungurești și „om deștept“, după-ce a dus o viață desfrânată, a căutat să-și dreagă starea cu grelele datoriilor ce a făcut prin tâmbălae, prin însurătoare.

Dar nărăvit odată rău, nu s'a mai putut întoarce din calea pierzării. Pentru multe înșelătorii a fost dat afară din slujbă, era referent la poliție, și apoi a mai înșelat pe câțiva oameni cu cambii, — și a fugit în America, lăsându-și nevasta și părinții în tânguire la Budapesta, după „omul deștept și din familie bună“.

— **Când juratul dă poruncă.** Într'o comună, cu drept de târg de săptămână, s'a întâmplat un caz hazliu din incidentul publicării amănării tirgului, pe atât zi.

Tîrgul de săptămână se ținea de regulă Joia. Nimerindu-se o sârbătoare însemnată pe ziua numită, comitetul a decis, ca târgul să se țină Miercuri.

Ca să se știe în comună, primarul a trimis pe un jurat, ca să publice verbal acest lucru.

Juratul fiind, din fire, cam zăpăcit, făcu în modul următor publicarea:

„Oamenii buni! Tot omul să audă și să înțeleagă, că Miercuri ce vine va fi Joi, fiind-că Joi va fi Duminecă“.

Bibliografie.

4 cor. numai 4 cor.

plus 20 fil. porto postal.

Drepturile și datorințele învățătorilor și învățătoarelor confesionale

scrisă pe temeiul legilor regulamentelor, ordinanțunilor, instrucțiunilor, hotărârilor și deciziunilor principiare.

de Dr. Szabó Mihály, inspector regesc tradusă în românește de

Eugen Zaslo, profesor.

„Visuri trecute“.

Un elegant volum de schițe și romane scrise de cunoscutul scriitor

Alex. Ciara (Simin).

Costă 1 cor.

Să pot primi dela tipografia semn. din Blaj (Balázsfalva). 890 2—5

PARTEA LITERARĂ.

Sinaia, 8 Septembrie 1904.

O SCRISOARE.

D-na Constanța Hodoș, distinsa autoare a piezel „Aur“ publică în „Familia“ următoarea scrisoare:

Iubiților mei diletanți din Brad!

Lipsisem cinci zile de acasă. La reîntoarcere ai mei mă întimpină cu strigătul de bucurie: Se joacă „Aur“ la Brad!

— Când?

— Mâne seara. Uite ici jurnalele citește!...

O, de-ași fi știut cu câteva clipe mai înainte! Trenul care mă adusese acasă, plecase într'acolo. Într'acolo...

Ați văzut voi primăvara rândunica reîntoarsă după un drum lung, oboșită bătând din aripi și căutând o streșină adăpostită, princiioasă, unde ferită de vânt și ploaie să-și poată clădi locașul de odihnă și bucurii?...

Eu vedeam Bradul și întreg Zarandul meu iulit, așa cum vedeam un frate scump, pe care îl crezuseși mort, undeva departe, pierdut pentru totdeauna.

Și voi trăiți acolo?

Și voi mai rideți, vă bucurați și mai sperați într'o viață bună, bogată și luminoasă?... Voi v'ați adus aminte de mine, fiică depărtată a țerii mele, și ca semn de iubire, ați hotărât pentru serbarea unei zile mari să dați viață și suflet unei lucrări rupte din viața și sufletul meu.

Vă mulțumesc. Dacă ați ști cât bine mi-ați făcut!

Ma! este o legătură între noi? Voi, cari ați ramas acolo să păziți moșia, mândri și resemnați, și noi cari am luat drumul pribegiei, în căutarea ramurei de măslin? Ați simțit-o, ați prins-o, și iată-ne acum iarăș împreună. Nu mai e pământul acela lung și amar între noi, nu mai sunt Carpații nepătrunși, una suntem. Plutim sub acelaș cer, în aceeaș rază de soare, veselii și încălziți, într'o lumină blândă și bună, puternică și senină, uimiți de această supra omenească minune, ce ne înalță și ne dă o nouă viață.

Ați simțit-o și voi. O știu. Am citit dările de seamă despre acea serbare și am tresărit la cuvântul „diletanții au jucat surprinzător de frumos“ și apoi „nici odată n'am văzut diletanți așa jucând“. O lacrimă de bucurie, de dor și recunoștință, s'a ivit în ochii mei și s'a prefăcut într'un simbol, un sigil sfânt, o punte și pedestal, s'a ivit în ochii mei și s'a prefăcut într'un simbol, unde o să ne mai întâlnim și o să ne stringem în brațe și o să mai plângem împreună cu hohot, cu lacrimi ferbinți, arzătoare, isvorite din adâncul inimilor noastre.

Cine a zis că numai risul e merit să însemineze sufletul?...

Acela n'a simțit nici odată ușurarea nobilă și binefăcătoare a lacrimelor adevărate.

Nici odată n'a văzut câmpul înverzit în bătaia soarelui, după o furtună puternică și bună. Și nu știe că rănile mari se taie din rădăcina reului și după dureri acute urmează vindecarea sigură și bună.

A venit de unde-va pe căi înguste și întunecoase și nu s'a pătruns de lumina acea minunată care ne-a strins și ne-a unit aci și la care noi cu estaz ne închinăm și cu buzele însetate de deliciul ei o chemăm: arta!

Opriți-l, vă rog, să nu intre în biserică noastră, căci nu cunoaște rugăciunile și nu știe să steie smerit și să asculte... Ingenunchiați-l la uși și glasul lui profan n'abușiți-l căci zidurile noastre nu sunt de piatră... E o dantelă subțire și măiastră, țesută din fire de raze de iluzii scumpe, presărată cu pulbere de aur ca aripile fluturașului dornic de a sbura în primăvara zilelor de Maiu. Firele se rup când se ating,

pulberea rămâne pe mâni și se destramă țesătura minunată ca un vis...

Not căulăm elevare sufletească. Și nu ne putem mângâia în cercuri înguste după anumite gusturi. Câmpul nostru e infinit și comorile lui nu se pot înșira, căci sunt nenumărate și nepătrunse ca stelele cerului. Legile noastre sunt generoase și largi, blânde și iertătoare ca și povoduirea Acelui care ne-a arătat întia-oră universul în lumina lui frumoasă și adevărată.

Dar posomorît nu-l nici odată cerul nostru. Arta ride sau plânge, dar mohorâtă nu-l.

Spuneți-mi curat și drept, scumpii mei diletanți și voi neuitați compatrioți dela Brad: ați ris sau ați plâns la durerile dramei mele? Căci dacă v'au posomorît numai, fără îndoială, în mijloc de bucăți rup filele din „Aur“. Nu-l bună atunci opera mea și nici o clipă să nu mai dăinuiescă!

Iar dacă ați plâns, spuneți-mi unde? La care pagină! Ca să sărut acele scrise, cari au fost în stare să-mi ducă inima vouă, să-mi înținda acea punte unde o clipă în lumină am stat îmbrățișat, ochi în ochi, suflet în suflet. Trimeteți-mi o vorbă cât de scurtă, o fotografie, o floare uscată, un semn cât de mic.

A voastră întotdeauna
Constanța Hodoș.

Convocare.

Despărțământul protopopesc Radna al Reuniunii învățătorilor rom. gr.-or. din protopopiatele dela I—VII, își va țineă adunarea sa de toamnă în comuna M.-Radna la 9/22 Octomvrie 1904, pe lângă următorul

PROGRAM:

1. Chemarea Duhului-Sfânt.
2. Prelegerea practică din Geometrie, despre puncte, linii. Va prelege învățătorul, care va fi socrat. Prelegerea o va prezenta fie-care membru și în scris.
3. Deschiderea adunării
4. Apelul nominal.
5. Reflexiuni asupra prelegerii.
6. Cetirea eventualelor operate.
7. Propuneri și Interpelări,
8. Defigerea locului și timpului pentru adun. procsimă.

9. Autenticarea protocolului

10. Încheere.

La aceasta adunare sunt de obligați a participa toți membrii despărțământului.

Soborșin, 17/30 Septembrie 1904.

P. Givulescu,
președinte.

POȘTA REDACȚIEI.

M. J. Srediștea-mică. Corespondența trimisă nu se poate publica decât la „loc deschis“ pentru care se plătește taxă de 6 cor. Cum doriți.

„Desperat“, Bran. Ai stil. Dar îngrămădești în formă tendențioasă prea multe idei într'o scurtă bucată, care nu e nici disertație nici povestire. Încearcă a înjgheba povestiri scurte în cari să plasezi concentric și natural ideile. Și mai e ceva: să fie logică și verosimilitate în evenimentele expuse.

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

Const. Bila. New-York. Am primit abonamentul până la 1 Ianuarie 905.

ECONOMIE.

Arad, 7 Octobrie.

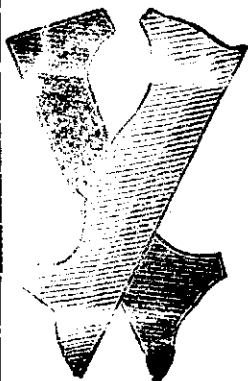
PREȚUL CEREALELOR.

Piața din Budapesta.

— 5 Octomvrie.

	kgr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Grâu	77	"	—	—	—	—	—	—	—
Grâu	78	"	—	—	—	—	—	—	—
Grâu	79	"	—	—	—	—	10.10	—	10.11
Grâu	80	"	—	—	—	—	10.54	—	10.55
Săcară	50	"	—	—	—	—	7.88	—	7.87
Orz	50	"	—	—	—	—	6.74	—	6.75
Ovăș I	50	"	—	—	—	—	7.16	—	7.17
Ovăș II	50	"	—	—	—	—	—	—	—
Cucuruz									
nou	50	"	—	—	—	—	7.35	—	7.63

Nr. Telefonului în loc și în comitat 407.

Asortiment de piei de fabrică

al lui

322

Weisz & Rosenberg

ARAD, Prăvălia principală: Szabadság-tér 1. szám.

Cel mai mare asortiment bogat în Ungaria de Sud în tot felul de mărfuri de piele indigene și din străinătate, articoli și instrumente pentru călciunari, pielari, cojocari, compaciori, frénari.

Lucruri pentru ghețe se pregătesc după măsură în timpul cel mai scurt și în modul cel mai exact.

Comaratele postale se îndeplinesc cu deosebită îngrijire.

Asigurați contra focului: case, bucate, mobile, vesminte, mărfuri!

Asigurați: viața, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!

Agentura principală în Arad.

A BANCII GENERALE DE ASIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSYLVANIA“

primesc oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen flos, rente, zestre pentru tețute, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 500.-1000 cor. se plătesc la moment în zina morții întimplate;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtaului de bani, bijuterii, valori, haine, revizite ș. a. prin spargere;
4. Contra grîndinei: zăru, secară, orz, cucuruz, avés, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, hîmă, nutretori, tabac ș.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuale mai în fiesce-care comună și direct prin

Agentura principală „Transsylvania“ în Arad.

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 899.

423 - 168

Asigurați contra furatului or prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

Asigurați contra grîndinei: cucuruz, grâu, secară, ovézni și toate plantele economice!

PUMPE DE VIN

reg. ung. priv. și țevi de gumi calitatea cea mai bună.

Din cilindrul pompei se scurge vinul până la cel din urmă strop, ear sâmburii de struguri, coaja și alte părți necurate se îndepărtează numai de cât, prin asta pompa nu se strică și nici vinul nu se poate strica. Pentru funcționarea pompei se dă o garanță pe 3 ani (reparație gratuită).

PUMPE DE FOC

cu ventiluri rotunde. Pentru comune foarte potrivite, de oare ce la întrebunțarea de apă nesiposă ori murdară nu abzie serviciul. Pentru funcționarea regulată a mașinei se primește garanție pe 3 ani (reparare gratuită). Șurube potrivite unitare și țevi de cânepă din lăuntru căptușite cu gumi cu prețurile cele mai ieftine

Fântâni cu țevile trebuincioase în preț de fabrică.

HÖNIG OTTO

fabricator de pompe reg. ung. priv.

Arad, Kákóczy-utca 27. sz.

258

Stropitori de vie se primesc spre reparare.

4%

BANI!

4 1/2%

pe realități și bunuri cu 4—4 1/2% amortizațiune la locul I. și II. fără spese anticipative, precum și credit personal exoperează grabnic, culant și sigur

PHILIPP GRÜN WALD,

Agentură de bancă, Incasso,

Biuro de informațiuni

320

TEMESVÁR, Józsefváros, Küttl-tér Nr 5.

Maî departe mijlocesc vinderea și cumpărarea de case, bunuri, cafenele, hoteluri, restaurante, prăvălii de tot felul; am prenotate case pentru vânzare dela 2000—140.000 coroane depunerii favorabile de capitaluri cu 7 1/2—8% venit curat, vindere de pămênțe etc., arende de pămênțe dela 100 jugăre în sus.

4 1/2%

4%

Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștința a m. on public, că pe Strada Weitzer János Nr. 19, casa Doamnei véd. Dr. Petkó, am deschis un

atelier de tapiserie și înfrumșetare

corespunzător intru toate recerînțelor de azi.

După o experiență de mai mulți ani câștigată prin prăvăliile de acest fel în Arad, precum și în urma legăturilor mele cu cele dintâiu fabrice, am ajuns în poziția plăcută, să satisfac pretenșiunilor celor mai înalte ale on. public în această privință.

Primește arangiarea completă de hoteluri, restaurante, după moda cea mai nouă, prompt și pentru prețuri culante; primește renovări, reparațiuni și obducerea de biliarde etc.

Rugând sprijinul binevoitor al on. public, rămân

Cu deosebit respect:

330

SZILVÁSY ISTVÁN, tapetier

Avisăm pe on. public că sub

Nr. 11 Calea Archiducelui Iosif

(colțul stradei Karolina)

am deschis sub firma

Reuniunea industrișilor Aradani

pentru fabricarea de mobile

un magazin pentru mobile.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public, tot odată rugăm on. public să binevoiască a ne onora cu visita.

Arad, 1 Septemvrie 1904.

364

Reuniunea Industrișilor Aradani

pentru fabricarea de mobile.

Alegere mare în stofe engleze și franceze

Spre binevoitoarea atențiune!

386

Subscrisul imi permit a anunța cu stimă P. T. Public din Oravița și jur, că am deschis de mai mulți ani în casa mea proprie vis-à-vis de casa lui Medii un

Atelier pentru haine bărbătești.

Basat pe cunoștințele mele în croit și executare fină ce le-am câștigat în decurs de mai mulți ani în primele ateliere din capitală, pot servi pe On. mușterii cari mă vor onora cu comande cu *croitul cel mai nou englez și francez*.

Rog în special cu umilință inteligența română — și cu considerare la faptul că sunt român — să binevoiască a mă onora cu comanda D-lor.

Pentru serviciu prompt și efectuare solidă garantează.

Cu toată stima: P. COLARIU

croitorie engleză și franceză.

ORAVIȚA, în casa proprie, stada principală.

Alegere mare în stofe engleze și franceze

Stofe proaspete în deposit

Stofe proaspete în deposit

Prăvălia lui ROSENBLÜH & Comp., primește comande de reverende și utensilii bisericești.

In binevoitoarea atențiune!

Recomandăm atențiunii Reverendisimilor Domni as pra ornatelor bisericești și a praporilor în atelierul nostru pregătiți.

Se pot căuta și vedea în prăvălia noastră, stând bucuros la dispoziția ori și cărui.

Rugându-vă a ne onora cu vizitele D-Voastră, semnez

Cu distincă stimă:

GEORGE JANKOVITS

procurist.

Prăvălia lui ROSENBLÜH & Comp., primește comande de reverende și utensilii bisericești.

Cea mai mare fabrică de zidiri de mori și mașini pentru mori în Ungaria de sud alui

Anton W. Saackl

ARAD, Fa-utcza I sz.

327

Primește :

nouă aranjamente și reconstrucțiuni de tot felul de mori de vapor și de apă pentru măcinat fin, globuros și mai puțin fin pentru măcinatul de gris, aranjamente de mori pentru stoarcerea de ulei, pentru despolarea orezului de coajă, mori automate etc.

Fabrică :

tot felul de mașini pentru mori, mașini pentru gris și pentru scoaterea simburilor din fructele pentru desert, pentru stoarcerea poamelor, mașine pentru cernerea făinei, cicloane etc.

Furnisează :

Sită plană pat. Seck. Mașine pentru gris și despolarea poamelor de desert, patent Seck.

Scaune pentru cilndre de mori, mașine de esențit și eurătirea coajei, patent Seck. etc.

Petre de mori franceze sistemul Trapp pentru orice scop de măcinare, și tot felul de articoli pentru mori.

Dispune :

de numeroase și cele mai bune referențe și scrisori de recunoștință asupra zidirilor de mori.

Prețuri moderate!

Lucru solid!

Cea mai bună construcție!

Nr. Telefonului 10.

348

Edificiul teatrului.

Toate novitățile pentru sezonul de toamnă și de iarnă au sosit deja.

Isvorul cel mai ieftin de cumpărare.

Ștofele, barchetele, mătásurile, pánzele, covoarele, perdelele și așternuturile cele mai frumoase și de calitate cea mai excelentă, și tot felul de decoruri și articoli.

În provincie se trimite franco modele.

La comande de peste 10 cor. trimiterea se face francat.

HOFFMANN SANDOR, arad

(Edificiul teatrului).

Baie de cadă „DIANA“

ARAD, Halász-utcza 1. szám.

Băi de cadă 50 bani, 70 bani, 80 bani și 1 coroană.

APĂ DE APADUCT.

Cerem numeroase vizite.

őzv. VADNAI LÁSZLONÉ.

Băile stau la dispoziție dela 5 ore dimineața până la 10 ore seara.

Piața din Timișoara.

— 5 Octombrie.

	kgr.	Coroane.
Grâu	77	9.50—9.60
Grâu	78	9.60—9.65
Grâu	79	9.70—9.75
Grâu	80	9.80—9.90
Săcară	50	7.25—7.50
Orz	50	6.85—6.95
Ovăs I	50	6.60—6.70
Ovăs II	50	7.68—7.70
Cucuruz nou	50	7.65—7.70

Piața din Lugoj.

— 5 Octombrie.

	kgr.	Coroane.
Grâu	77	9.60—9.70
Grâu	78	9.60—9.70
Grâu	79	6.70—7.—
Grâu	80	6.10—6.40
Săcară	50	8.—8.20
Orz	50	8.—8.20
Ovăs I	50	8.—8.20
Ovăs II	50	8.—8.20
Cucuruz nou	50	7.65—7.70

INSERTIUNI și RECLAME.

Institut sud-ungar pentru împrumuturi hipotecare și credit personal.

Timișoara, piața St.-George nr. 4. I. etajl.

Telefon nr. 317.

Împrumuturi hipotecare pe moșii și case de închiriat orășenești pe lângă amortizație semestrală atât în capital cât și în interese după următorul plan de solvire:

După fiecare 100 cor. intrese are să se plătească la semestru în capital și interese.

La un împrumut hipotecar de:

3 1/2 % cu amortizație pe
65 ani după fie-care 100 de cor. 2 cor.—fil.— (numai la împrumuturi hip. pe moșii și de mari sume de bani).

50	"	4%	"	100	"	"	2.30—2.45 c.
45	"	"	"	100	"	"	2 cor. 60 fil
40	"	"	"	100	"	"	2 " 70 "
35	"	"	"	100	"	"	2 " 92 "
30	"	"	"	100	"	"	3 " 12 "
25	"	"	"	100	"	"	3 " 45 "
20	"	"	"	100	"	"	3 " 88 "

Documente necesare:

La împrumuturi hipot. pe moșii: Extras de pe cartea funduară, coala catastrală, dacă este contract de cumpărare ori vînzare și un atestat comunal; pentru acesta trimitem blanchetă.

La împrumuturi pe case de închiriat: Extras de pe cartea funduară, conspect autentic despre venitul chiriei, libelul de dare, planurile de construcție ale edificiului (numai în cas dacă atare planuri există) și atestat despre prețul de valoare al casei.

În afaceri de cumpărare ori vînzare de moșii mai mari servim bucuross cu deslușiri dacă ni-se trimite timbru postal pentru respuns.

Filiale:

Oradea-Mare Böthi Ödön utca 1.
Seghedin Horváth Mihály " 7.
Lugoj Bonáz. " 16.

291

BIUROU PENTRU CLĂDIRI.

Temesvár-Jozsefváros Kossut-utca 6 sz.

STAMER VILMOS

măestru zidar și expertizor jurat primește construirea de planuri pentru zidrie, acordă consilii în ori-ce fel de afaceri de clădire, conduce și supraveghează clădiri; represintă fabricile cele mai capabile de concurs.

Un învățacel absolvat de școala industrială este primit ca practicant.

Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștință a p. t. public, că pe Strada

Kossuth Nr. 43 în Arad a trecut în posesiunea mea

prăvălia de faur

(mai înainte a lui Stamberger Jozsef)

După o experiență de mai mulți ani câștigată în faărici din Budapesta și Viena, am ajuns în plăcuta situațiune să pot îndeplini tot felul de lucrări dela cele mai simple până la cele mai complicate prompt și pentru prețuri foarte culante.

Rugând binevoitorul sprijin al onor. public, rămân Cu deosebit respect:

Végh István

măestru mäsar.

387

Nr. Telef. 378.

Nr. Telef. 378.

In atențiunea domnilor voluntari! CZIRÁKY ALAJÖS

croitorul regim. 33 de inf. cos. reg.

ARAD,

359

In colțul străzii Comitatului (Tabajdi Károly) și a pieții Andrässy.

Am onoare a recomanda în binevoitoarea atențiune a domnilor voluntari magazinul meu bogat asortat cu uniforme militare de tot armamentul.

Confecționez tot felul de uniforme și ajustări pentru prețuri convenabile, executate în modul cel mai bun.

Igaz

Sándor

ciasornicar și giuvaergiu.

ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Primul atelier din Arad, pentru repararea de ciasornice și bijuterii.

Bijuterii, oroloage, aur călcat

și recuise de argint, seduli de amanetare cumpără pentru prețurile cele mai mari ori le schimbă pentru obiecte noi

DEUTSCH IZIDOR

ciasornicar și giuvaergiu

ARAD, Strada Bisericii (Palatul minorităților.)

Isvorul cel mai efin de cumpărare de bijuterii și oroloage.

Se caută un învățacel.

Nr. Telefonului 438.

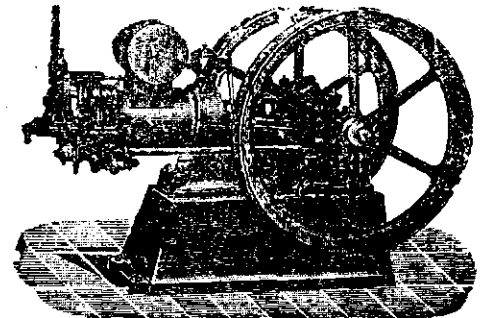
381

Damele Engleze, nici odată nu folosesc cremă, ci lapte de castraveți, care se poate căpăta în calitate veritabilă engleză în farmacia lui Balassa K. Budapesta, Erzsébetfalva. Are efect necondiționat sigur și este un mijloc cosmetic inofensiv, care deja după-o scurtă tolosire îndepartează alunitele petele de ficat, zgrăbunțele nutesseri, și tot felul de impurități faciale, dând teantului un aspect finăresc și vior. Să fim cu atențiune, că pe fiecare flacon să se poată ceti numele lui Balassa. Un flacon 2 cor., săpun

de castraveți veritabil englez 1 cor, pudr de castraveți 1 cor. 20 bani. Se poate căpăta în ori-care farmacie; prin poștă se trimit de către farmacistul Balassa Kornél, Budapesta, Erzsébetfalva Deposit principal la farmacia lui Földes Kelemen, și drogueria lui Vojtek és Veisz. 387

Numărul Telefonului 86.

Birou de mecanica și atelier de mașini, Intreprindere de instalațiuni de gaz și apaducte.

BEER ISTVÁN inginer privat.

TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS, Küttl-tér

Tot felul de instalațiuni de iluminare de ori-ce sistem, deposit de reflectori, instalațiuni de băi și closete.

Executare specialistă de reparațiuni de mașine și cazane. 318

Planuri și bugete gratuite.

Numărul Telefonului 86.

Arverési hirdetmény.

és árverési feltételek.

A nagybecskereki kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi hogy a Viktoria takarékos és hitelintézet mint r.-t. aradi cég végrehajtató javára 162 korona és jár.-továbbá a csatlakozó Dr. Stern Lázár nagybecskereki ügyvéd javára 90 korona 90 fillér tőke ennek 1901 évi április hó 12 től járó 5% kamatai 16 korona 20 fillér és 6 korona 40 fillér költségek erejéig Szubu Andrei n. toráki lakós végrehajtást szenvedő ellen az árverést elrendelte.

Ennek folytán a nagybecskereki kir. törvényszék területében levő Nagytorák községi 849 számú jkvben A I alatt felvett 1713/a 1856/c 2192/b 2381/c 2616/b hrsz. összesen 4 hold 800 négyszög öl szántóból Szubu Andreit illető jutalék, továbbá az u. o. felvett 2820. 2821/a hrsz. 800 négyszög öl mezőből Szubu Andreit illető jutalék 775 korona; valamint a nagytoráki 1310 számú jkvben A I alatt felvett 2077/c/2 hrsz. 1500 négyszög öl kaszáló az 1881 évi LX. t. c. 156 § alapján egészen vagyis a végrehajtáson kívül álló Filip Andrei és Jelta a Szubu Juon jutaléka is 359 korona kikiáltási árban 1904 évi October hó 22 huszonkettő napjának d. e. 10 órájkor Nagytorák község házában megtartandó nyilvános árverésen a következő feltételek alatt fog eladás alá kerülni.

1, Ha a megállapított kikiáltási áron felül ígéretet senki sem tenne az árverésre kitűzött birtokszükség esetén az előbbi kikiáltási áron alul is el lesz adandó.

2, Árverezni kívánók tartoznak az ingatlan kikiáltási árának 10% át vagyis 1,77 korona 50 fillér 2,35 korona 90 fillért készpénzben vagy a 1881 évi november hó 1 én 3333 szám alatt kelt m. kir. ig. min. rendelet 8 § ában jelölt óvadék képes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni vagy az 1881 évi LX. t. c. 170 § értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Az árverési feltételek többi potján a hivatalos órák alatt ezen kif. tszék tkvi irattárában és Nagytorakközség előjáróságnál megtekinthetők.

Nagybecskereken, a kir. törvényszéknél, mint telekkönyvi hatóságtól 1904 évi augustus hó 10-ik napján.

Olvashatatlan aláírás kir. törvényszéki bíró.

392

Redactor responsabil: Ioan Russu-Siriana.
Editor-proprietar: George Nichin

Nr. telef. pentru oras și comitat 509

Imprumut de bani cu amortisarede 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 și 50 ani
pe mosii . . . cu amortisare de capital și de in-
terese corespun- de 4% și 4¹/₂%.pe case în Arad zetoare de 4¹/₂ — 4³/₄%.

Credite pentru zidirea de case noi.

Institutul pentru credit fonciar din Sibium'a însărcinat singur pe subscrișul cu mijlocirea afacerilor de imprumutare în Arad, comitatul Aradului și în cercurile Gyula, Csaba, Bichis și Orosháza din com. Bichisului. ²¹⁵

Imprumuturile institutului din Sibiu și până aici erau foarte căutate, iar în timpul din urmă tabelele au devenit atât de estine, încât sunt și de cât imprumuturile dela institutete din capitală mai considerabil de favorabile.

D'aci înainte mă voi nizu și mai mult să servesc publicul cu afaceri de imprumuturi cât se poate mai iute, punctual și mai prompt. Și până aici firma mea a fost cea mai solidă și recunoscută ca cea mai deamă de încredere.

Spese anticipative nu sunt, ba anticipez și speșele de intabulare și îndeplinesc convertirile.

Representanța pentru mijlocirea de imprumuturi a institutului de credit fonciar din Sibiu a lui

SZÜCS F. VILMOS

ARAD, Boros-Béni-tér 22 szám.

Primesc pe lângă onorar acuisitori de afaceri abili și demni de încredere.

„VICTORIA“

Institut de credit și economii, A R A D.

Anul întemeierii 1887.

Depuneri Cor. 5.000.000.

Cap. de fond. Cor. 600.000

Fond de rezervă Cor. 400.000.

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 4¹/₂% interese netto după depuneri pe timp mai îndelungat, iar după depuneri de durată mai scurtă de trei luni dă 4%.

Darea de venit după capitalele depuse o plătește institutul, _____ separat. _____

Depuneri până la 5000 Cor. se pot ridica și să plătesc fără abdicere. — Depuneri și ridicări se pot face pe _____ calea postală și se espedează franco. _____

Escomptează cambii cu 6% — 8% interese.

Tot asemenea acordă și credite hipotecari și de lom- _____ bard în modul cel mai culant. _____

Direcțiunea institutului.

MÁRTONYI VIKTOR

tinichier de zidiri și arte, instalator de apaducte.

Se recomandă mult onoratului public pentru pregătirea de ori-ce lucrare de tinichier.

— Prețuri solide. — — Esecutare promptă. —

Distins cu premiu la expoziția milenară.

— Stipendiu de Paris. —

Cu stimă:

334

MARTONYI VIKTOR

ARAD. Local: Piața Boros-Béni Nr. 2.

Locuința: Strada Sárossy Nr. 2.

(Casa d-lui Purcariu).

Cursul pentru pregătirea mai departe a tinerilor
al lui**CZOBOR OTTO, ARAD.**

Pregătește pentru examenul de admisiune la obținerea dreptului de voluntariat.

In curs fungează profesori de forță. De plasarea elevilor din provincie se îngrijește direcțiunea cursului. La recercări servește cu informațiuni

358

CZOBOR OTTÓ

conducătorul cursului.

— Kossuth-utca Numărul 41. —

KALMÁR JÓZSEF

prăvălie de aparate electrice.

ARAD, Salacz-utca 2.

341

Are în deposit:

bicicle de primul rang

precum și toate părțile constitutive pentru bicicle, gumi și lămpi de acetylen!

In atelierul său

reparează, transformă și mărește bicicle cu roate mobile.

Primește emailarea de bicicle în foc, nichelarea părților constitutive de bicicle, sau ori-ce reparațiuni de felul acesta.

— Condițiuni de plătire favorabile. —

Montează:

telefoane cu încopelare de cerc ori catrală.

Telefoane mici de case, instalări de clopoțele electrice, ori reparațiuni ale acestora.

— Prețuri culante. —

Are în deposit:

Mașini de cusut SINGER

Mașine cu suveică rotunda sistem Singer ori mașini de cusut pentru odăi.

In atelierul său

se primesc tot felul de reparațiuni aparținătoare acestei branșe.

Se primesc reparațiuni de mașine de brodat în rate favorabile lunare.

Nr. Telefonului pentru oraș și comitat 242.